

Olst - Wijhe.
Hier stroomt zoveel meer!

**Op naar
Leefbaarheidsfonds
Olst-Wijhe
per 1 januari 2026**

Initiatief van de Ondernemerskring Olst-Wijhe

**Hier stroomt
de IJssel.** *En zoveel meer.*

Voorwoord

Onze vriendelijke plattelandsgemeente, gelegen aan de IJssel te midden van twee historische Hanzesteden én Nationale Parken, is uniek en bijzonder. Dit willen we ook voor de toekomst behouden en waar mogelijk versterken. De grootschalige veranderingen die op kernen en het buitengebied afkomen maakt het hoog tijd voor concrete acties. Het inzetten van een beproefd leefbaarheidsfonds is hiervoor de sleutel tot succes.

Vanaf de oprichting van de Ondernemerskring (februari 2023) zijn er op bestuursniveau al gesprekken gevoerd met de ondernemersverenigingen Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst. De verenigingen besloten in het voorjaar van 2024 de haalbaarheid van een Leefbaarheidsfonds te onderzoeken, met de volgende initiatiefnemers:

- ✓ Peter Traas, bestuurslid van de Ondernemerskring en voorzitter van Natuurlijk Olst
- ✓ Jan van't Land, ambassadeur
- ✓ Arie Oeseburg, ambassadeur
- ✓ Bart Ellenbroek, adviseur

De initiatiefnemers hebben vanaf de start een brede groep van ondernemers, organisaties en eigenaren van niet-woningen benaderd. Uit deze brede groep is een Speerpuntgroep ontstaan om het initiatief nader vorm te geven, bestaande uit ondernemers en vertegenwoordigers van de onderwijs-, sport-, cultuur-, welzijn-, natuur-, landbouw-, landgoederen- en vastgoedsector:

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...
Vertegenwoordiger van...

Peter Traas
Jan van't Land
Arie Oeseburg
Susan Bastiaans
Bart Ellenbroek

Sector

Ervaringsdeskundige, citymarketing
Sport, vastgoed, ondernemer
Ondernemer en vrijwilliger
Namens Gastvrij Wijhe
Ondernemer
Ondernemer
Landbouw & Natuur
Landbouw & Natuur
Onderwijs
Welzijn, Cultuur, Sport

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Ambassadeur
Ambassadeur
Gemeente Olst-Wijhe
Adviseur

Even voorstellen

Initiatiefnemer van het leefbaarheidsfonds is de Ondernemerskring Olst-Wijhe. De ondernemerskring Olst-Wijhe telt momenteel 142 leden en is een ondernemersvereniging voor alle ondernemers uit de gemeente Olst-Wijhe. De vereniging behartigt de belangen van haar leden, organiseert ledenbijeenkomsten en activiteiten, biedt verschillende collectieve voordelen en is bestuurlijk en ambtelijk (gespreks)partner van de gemeente.

Sinds de oprichting in 2023 zet de Ondernemerskring zich in voor de totstandkoming van het Leefbaarheidsfonds.

Dit rapport is hier het resultaat van.

In de periode mei t/m december 2024 is er op proactieve wijze contact gezocht met de gemeenschap om alle 'ins en outs' van het Leefbaarheidsfonds door te spreken.

In deze notitie treft u de resultaten van dit traject aan. Via de volgende opbouw:

- ✓ Wat is de aanleiding?
- ✓ Waar komen we vandaan?
- ✓ Wat willen we bereiken?
- ✓ Hoe werkt een Leefbaarheidsfonds?
- ✓ Hoe hebben we aan draagvlak gewerkt?
- ✓ Hoe werkt het Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe?
  - Ambitie & Omvang
  - Organisatie & Verdeling
  - Positie Centrumondernemers
  - Positie Landbouw & Natuur
  - Positie zzp'ers
  - Rol gemeente
- ✓ Vervolgstappen

Wij hopen dat deze notitie het vertrouwen geeft om toe te werken naar een Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe per 1 januari 2026.

Peter Traas

Initiatiefnemer
Ondernemerskring
Olst-Wijhe

Arie Oeseburg

Ambassadeur

Jan van't Land

Ambassadeur

Bart Ellenbroek

Adviseur

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	- 1 -
Hoofdstuk 1: Inleiding.....	- 4 -
1.1 Wat is de aanleiding?.....	- 4 -
1.2 Waar komen we vandaan?	- 4 -
1.3 Wat willen we bereiken?.....	- 4 -
Hoofdstuk 2: Hoe werkt een Leefbaarheidsfonds?	- 5 -
2.1 Achtergrond	- 5 -
2.2 Snel groeiende urgentie.....	- 5 -
2.3 Beschikbaar instrumentarium	- 5 -
2.4 OZB-fondsen elders	- 7 -
2.5 De hoofdlijnen.....	- 7 -
Hoofdstuk 3: Werken aan breed draagvlak.....	- 12 -
3.1 Wat is draagvlak?	- 12 -
3.2 Doorlopen stappen.....	- 13 -
Hoofdstuk 4: Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe.....	- 15 -
4.1 Ambitie.....	- 15 -
4.2 Omvang.....	- 16 -
4.3 Organisatie & Verdeling	- 16 -
4.3 Positie Centrumondernemers	- 18 -
4.4 Positie Landbouw & Natuur.....	- 20 -
4.5 Positie zzp'ers	- 21 -
4.6 Rol gemeente.....	- 21 -
Hoofdstuk 5: Besluitvorming & Vervolgstappen.....	- 22 -
5.1 Wat vragen we aan de gemeenteraad?.....	- 22 -
5.2 Vervolgstappen.....	- 23 -
Bijlage 1 – Deelnemers van de georganiseerde bijeenkomsten.....	- 25 -

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit inleidende hoofdstuk lichten we toe wat de aanleiding van dit initiatief is, welk pad we tot aan het voorjaar van 2025 hebben bewandeld en wat we willen bereiken.

1.1 Wat is de aanleiding?

De gemeente heeft krachtige kernen en een waardevol buitengebied, met al veel waardevolle samenwerkingen tussen ondernemers en organisaties. Het fundament van deze samenwerkingen bestaat uit een bovengemiddelde (veelal vrijwillige) inzet van vaak dezelfde inwoners, ondernemers, organisaties en de gemeente. Hoelang houden we het op deze manier draaiende? Benutten we alle kansen die we willen benutten? Daarom willen we naar een duurzamere en bredere samenwerking. Samen ben je slagvaardiger. Zo houden we onze gemeente gezamenlijk vitaal en leefbaar.

1.2 Waar komen we vandaan?

Al enkele jaren is het besef bij de ondernemersverenigingen Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst aanwezig dat er een stap gezet moet worden naar een duurzamere en bredere samenwerking. Daarbij zagen we in de gemeente Heerde, vlakbij onze eigen gemeente aan de overkant van de IJssel, een gemeenschap die goed, integraal met elkaar samenwerkt en in staat was zelf te investeren met een verbeterde leefbaarheid tot gevolg. Al in 2021 zijn er gesprekken geweest met Heerde over hoe ze dit voor elkaar krijgen en werden de eerste zaadjes voor een Leefbaarheidsfonds geplant. De verenigingen waren op dat moment echter niet in staat de ambitie van een Leefbaarheidsfonds verder handen en voeten te geven.

In februari 2023 is de Ondernemerskring Olst-Wijhe opgericht. Vanaf het begin is er op bestuursniveau gesproken met de ondernemersverenigingen Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst en lag de ambitie van een Leefbaarheidsfonds al snel op tafel. De Ondernemerskring voelde zich, gezien het feit dat zij er voor alle ondernemers in de gemeente Olst-Wijhe is, al snel eigenaar van deze ambitie.

De verenigingen besloten in het voorjaar van 2024 de haalbaarheid van een Leefbaarheidsfonds te onderzoeken. Vanaf het moment dat is besloten de haalbaarheid van het Leefbaarheidsfonds te onderzoeken, is er vanuit de initiatiefgroep gewerkt met de overtuiging dat we vanuit breed draagvlak moeten werken en deze ook op die manier willen vergaren.

In hoofdstuk 3 geven we weer hoe we vanaf de start naar **draagvlak** keken en hoe we aan draagvlak hebben gewerkt.

1.3 Wat willen we bereiken?

We zijn overtuigd geraakt van de toegevoegde waarde van een Leefbaarheidsfonds en hebben als ambitie gesteld het fonds per 1 januari 2026 in werking te laten treden.

Hoofdstuk 2: Hoe werkt een Leefbaarheidsfonds?

In dit hoofdstuk lichten we de basisprincipes van een Leefbaarheidsfonds uit. Dit hoofdstuk is bedoeld om de lezer mee te nemen in de verschillende regelingen die er zijn om **collectieve** doelstellingen te behalen. Daarnaast geeft dit hoofdstuk informatie over de manier waarop een Leefbaarheidsfonds in zijn algemeenheid werkt. De specifieke uitwerking voor Olst-Wijhe volgt in hoofdstuk 4.

2.1 Achtergrond

Een Leefbaarheidsfonds (vaak 'Ondernemersfonds' genoemd) is een relatief nieuwe gedachte, maar het is tegelijkertijd een '*tried and trusted*' aanpak. Na de pionier Leiden in 2005 is er in het land een reeks van dergelijke fondsen ontstaan. Al deze fondsen stellen ondernemers en organisaties in staat zelf regie te voeren in hun omgeving, zorgen voor vrij inzetbare gelden voor de behartiging van gezamenlijke belangen, eerlijk verdelen van de lasten en nieuwe kansen scheppen.

2.2 Snel groeiende urgentie

Aan de komst van een Leefbaarheidsfonds gaat bijna altijd de nodige discussie vooraf. Dergelijke fondsen zijn immers een betrekkelijk nieuw verschijnsel. Maar de problemen waar ze een antwoord op zijn, zijn al veel ouder. Het is al decennia lang een echte uitdaging aan het worden om ondernemers en organisaties een verantwoordelijkheid te laten dragen voor hun lokale omgeving. De organisatiegraad is vaak laag, er is een permanente zoektocht naar financiële middelen en er wordt veel geleund op vrijwilligers en vrijwillige bijdragen.

2.3 Beschikbaar instrumentarium

De praktijk is in zekere zin aan de leer vooraf gegaan. Er zijn in de tijd goede collectieve oplossingen ontstaan.

Zo wordt er geen nieuw bedrijventerrein meer ontsloten zonder dat er in de koop- of pachtovereenkomst verplichte afspraken zijn opgenomen over participatie van bedrijven in collectieve arrangementen zoals onderhoud, beveiliging en energiehuishouding.

Winkelcentra met één grote eigenaar werken vaak met een verplichte opslag op de huur om gezamenlijk beheer en promotie van het centrum te betalen.

En de ambulante handel betaalt her en der ook een toeslag op de marktgelden (publieke heffing). Dat laatste is een grappige paradox: de 'vrije jongens' van de lokale economie, de markthandelaren, die vrijwillig een extra last betalen; maar de ratio is helder: een markt is in hoge mate afhankelijk van promotie en beheer en daar is een gezamenlijke kas voor nodig.

In veel gevallen is echter een privaatrechtelijke oplossing voor de bundeling van collectieve belangen van ondernemers niet haalbaar: het eigendom is te versplinterd, het ontbreekt aan organiserend vermogen, er zijn geen aanspreekbare partijen, enzovoort. Dan komen publieke regelingen in beeld.

Er zijn op dit moment drie methodes om collectieve acties ook collectief te laten financieren. We benoemen ze kort.

Reclamebelasting

Dit fonds wordt gevoed door een heffing op de openbare aankondigingen, zichtbaar vanaf de openbare weg. De heffing wordt betaald door degene die de aankondiging heeft geplaatst of laten plaatsen. Reclamebelasting kan voor een bepaald gebied worden ingesteld. Bij dit model zijn de bestedingsdoelinden onbeperkt en bepaalt de gemeenteraad of er voldoende draagvlak is.

De reclamebelasting is lang geleden in het leven geroepen om gemeentebesturen een instrument te geven ter beteugeling van wildgroei van reclame in het straatbeeld. De belasting is nu aan een tweede leven begonnen als grondslag voor collectieve belangenbehartiging en activiteiten. In onze gemeente kennen de centrumgebieden van Olst en Wijhe een reclamebelasting.

De belasting is een effectief instrument om aan geld te komen in een situatie waarin de belangen van winkeliers leidend zijn. Omdat de populatie die meebetaalt vrij klein is, kunnen de kosten per belastingplichtige behoorlijk oplopen, alvorens een substantiële opbrengst in zicht komt.

BIZ

In dit model betalen de deelnemers (gebruikers en/of eigenaren) een opslag op de OZB voor niet-woningen (net als bij het fonds op OZB-basis). Net als het reclamefonds is de BIZ regeling gebiedsgericht.

Een Bedrijven Investeringszone (BIZ) wordt opgericht op initiatief van de gebruikers en/of eigenaren in een afgebakend gebied. De gemeente heeft een faciliterende rol. Daardoor stelt deze regeling zeer complexe, getalsmatige draagvlakeisen, vast te leggen via een schriftelijke stemming onder de gebruikers en/of eigenaren van de panden.

De BIZ heeft een wettelijke grondslag en daardoor wettelijke vereisten. Hierin staan onder andere de looptijd (maximaal 5 jaar), de hoogte van de bijdrage en de oprichtingseisen beschreven. De middelen die vervolgens opgebracht worden, moeten tijdens de looptijd conform een vooraf opgesteld BIZ-plan worden geïnvesteerd. Als de wens er is om de BIZ na 5 jaar te verlengen, moet opnieuw aan alle vereisten worden voldaan en volgt weer een draagvlakmeting.

Fonds op OZB-basis

De derde optie is een fonds op basis van een bijdrage via de OZB voor niet-woningen. De mogelijkheid om de OZB daarvoor te gebruiken is feitelijk al zo oud als de OZB zelf. Leiden was in 2005 de eerste stad waar deze mogelijkheid werd gebruikt. Ons voorstel voor Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe is gestoeld op deze systematiek.

Een OZB-fonds bestaat op basis van een met de gemeente af te spreken verhoging van de OZB voor niet-woningen. De opbrengst van die verhoging wordt 1-op-1 beschikbaar gesteld aan het fonds. In de voorkeur voor een OZB-fonds speelde mee:

- ✓ de ontwikkelruimte die een OZB-fonds verschaft. Er gebeurt veel in onze gemeente en veel ontwikkelingen zijn niet te voorspellen. Een OZB-fonds legt bestedingen niet vast, maar verschaft de mogelijkheden aan de georganiseerde ondernemers en organisaties om flexibel aan te wenden waar nodig.
- ✓ het integrale karakter van een OZB-fonds. Een OZB-fonds brengt alle bedrijven en organisaties in dezelfde werkstructuur onder. Dat betekent dat ze veel gemakkelijker tot samenwerking komen.
- ✓ een OZB-fonds is eenvoudig in de aansturing, is niet gevoelig voor beroep en bezwaar, gaat niet gepaard met innings- of perceptiekosten en vergt geen gemeentelijke regels.

Een gemeentebreed OZB-fonds betekent wel dat er doorgaans maatwerkoplossingen moeten komen voor gebieden waar al een collectieve oplossing bestaat of waar een minder acute behoefte bestaat aan een collectieve oplossing. In Olst-Wijhe is dat het geval in de gebieden waar al reclamebelasting is en voor de sector 'Landbouw & Natuur'. We komen daar in hoofdstuk 4 op terug.

2.4 OZB-fondsen elders

Gemeente Olst-Wijhe is niet de eerste gemeente waar de haalbaarheid van een OZB-ondernemersfonds wordt onderzocht. Ruim 40 gemeenten zijn ons voorgedaan in het daadwerkelijk oprichten van zo'n fonds. Het gaat om een heel diverse groep, waaronder:

Gemeente	Link
Leiden	www.ondernemersfonds.nl
Heerde	www.ofgh.nl
Assen	www.ondernemersfondsassens.nl
Utrecht	www.ondernemersfondsutrecht.nl
Westerveld	www.ondernemendwesterveld.nl
Twenterand	www.twenterand.nl/ondernemersfonds
Sliedrecht	www.ondernemersfondssliedrecht.nl

2.5 De hoofdlijnen

Leefbaarheidsfonds

Allereerst: Op de meeste plekken in Nederland wordt het OZB-fonds een gemeentebreed 'Ondernemersfonds' genoemd. In Olst-Wijhe kiezen we er nadrukkelijk voor om de naam 'Leefbaarheidsfonds' te hanteren.

De reden hiervoor is dat we de term 'Leefbaarheidsfonds' beter recht vinden doen aan de deelnemers van het fonds en de doelstellingen. Immers dragen alle ondernemers en organisaties naar draagkracht via de OZB niet-woningen extra bij om activiteiten en voorzieningen gezamenlijk financieren, met als doel Olst-Wijhe blijvend vitaal en leefbaar te houden.

De hoofdlijnen

Het Leefbaarheidsfonds bestaat op basis van een met de gemeente af te spreken verhoging van de OZB voor niet-woningen. De opbrengst van die verhoging wordt 1-op-1 beschikbaar gesteld aan het fonds. Dit instrument houdt zodoende in dat:

- ✓ Alle niet-woningen – zowel commerciële ondernemingen als 'not for profit' organisaties meedoen door een extra opbrengst van de OZB.
- ✓ De extra opbrengst integraal beschikbaar wordt gesteld in de vorm van een budget aan het Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe, dat als stichting met een eigen bestuur optreedt.
- ✓ Samenwerkende ondernemers en organisaties vervolgens toegang krijgen tot de middelen in het fonds.
- ✓ Er samenhang wordt gecreëerd in bijna de gehele economie / samenleving, met als gevolg betere en integrale samenwerking.
- ✓ Het bestuur van het fonds zich inspant om ook 'de witte vlekken' in de gemeente in beeld te brengen, zodat overall georganiseerd en meegepraat wordt over de bestedingen uit het fonds.
- ✓ De bestedingen van het fonds geheel vrij zijn. Er worden met de gemeente afspraken gemaakt over 'non-interventie' (de gemeente bemoeit zich niet met de bestedingen uit het fonds, tenzij daartoe uitgenodigd, bijvoorbeeld in het geval van

cofinanciering) en 'non-substitutie' (de gemeente schuift geen overheidstaken of overheidsinvesteringen op het fonds af).

- ✓ Er gespaard kan worden over jaargrenzen heen, er is geen bestedingsdwang.
- ✓ Er vaak een pilot-periode wordt afgesproken, vaak tussen de 3 tot 5 jaar.

De relatie met de OZB

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel voor gemeentebesturen en geen doelheffing. Wanneer we zeggen dat het Leefbaarheidsfonds betaald wordt uit een opslag op de OZB, dan is dat een metafoor die politiek wel klopt, maar wettelijk of juridisch onmogelijk is.

Er loopt geen geldstroom direct van de OZB-incasso naar het Leefbaarheidsfonds. Er loopt wél een geldstroom van de algemene middelen van het gemeentebestuur naar het fonds. Formeel is het fonds een instelling die gefinancierd wordt vanuit die algemene middelen. De gemeenteraad heeft de vrijheid om de OZB-tarieven te verhogen ter verkrijging van meer algemene middelen.

Dat de gemeenteraad vervolgens besluit om het bedrag toe te kennen ter hoogte van de opbrengst van een zekere OZB-verhoging, is een politieke metafoor. Dit 'herenakkoord' is praktisch en overzichtelijk: ondernemers en organisaties betalen hun eigen collectieve ambities en gebruiken daarvoor de belastingincasso van de gemeente. Hierdoor lukt het om alle ondernemers en organisaties te laten bijdragen en 'free riding' wordt voorkomen.

Rol van de gemeente

De rol van de gemeente in relatie tot het Leefbaarheidsfonds kent een publiekrechtelijke en een privaatrechtelijke kant.

Publiekrecht

De eerste rol van de gemeente is van publiekrechtelijke aard: de komst van het fonds is afhankelijk van de democratische gemeentelijke besluitvorming. De gemeenteraad moet beoordelen of het fonds een goed plan is, zoals de raad elk voorstel moet beoordelen.

Het 'rendement' van een fonds voor een gemeente is vooral gelegen in de politiek maatschappelijke context: een goed georganiseerd bedrijfs- en verenigingsleven met een eigen financiële positie is een veel sterkere onderhandelingspartner. Dat past ook in het idee van een participatiesamenleving, waar de gemeente niet meer alleen verantwoordelijk is voor de kwaliteit van de lokale samenleving, maar die verantwoordelijkheid deelt met het maatschappelijk middenveld.

Met het besluit het fonds in te stellen, benadrukt de gemeenteraad ook direct het 'non-interventie' en 'non-substitutie' principe.

Privaatrecht

In de tweede plaats is de gemeente Olst-Wijhe zelf ook organisatie aan de privaatrechtelijke kant. De gemeente bezit zelf ook gebouwen en betaalt OZB, al is dat tot op heden natuurlijk een kwestie van vestzak-broekzak.

Met de komst van een OZB-fonds is de verhoging echter wel een 'kostenpost' voor de gemeente, omdat de meeropbrengst integraal ter beschikking wordt gesteld aan het fonds.

De vraag of de gemeente wel of niet meedoet met haar eigen OZB-rekening noemen we het 'solidariteitsprincipe'. Dit aandeel is nu nog onduidelijk, maar is vaak 3-8% van het totale jaarbudget van het fonds per jaar.

De positie van de gemeente is op privaatrechtelijk gebied in zoverre uniek, dat de gemeente als enige partij de keuze heeft om wel of niet mee te doen met het fonds. Dit is

wettelijk zo geregeld. De gemeente kan zich er aan onttrekken, simpelweg door het te verlenen budget te verminderen met het bedrag dat de gemeente zelf via de OZB-opbrengst zou bijdragen.

We zien veelal één hoofdreden bij gemeenten om niet mee te doen:

- ✓ Doordat de gemeente als privaatrechtelijke partij meedoet kan ze haar publiekrechtelijke belangen mee laten spelen in de inhoudelijke discussie over het fonds. Dan wordt het fonds een verlengstuk van de politiek en verliest het kracht als motor voor maatschappelijke participatie.

De argumenten om wél mee te doen met het fonds zijn in hoofdlijnen de volgende twee:

- ✓ De gemeente straalt vertrouwen uit en laat zien dat ze het belang erkent. Bovendien voorkomt ze het verwijt de enige 'freerider' in Olst-Wijhe te zijn.
- ✓ Naast haar 'eigen' vastgoed zitten hier ook andere voorzieningen vast, zoals sport en basisonderwijs. Het zou een gemiste kans zijn wanneer deze voorzieningen niet 'bijdragen' aan het fonds en actief participeren in de samenwerking(en) die ontstaan.

In den lande zien we het grootste deel van de gemeenten meedoen met een dergelijk fonds.

Verschijningsvormen

Alle gemeentebrede OZB-fondsen hebben een aantal gemeenschappelijke kenmerken. Daardoor is er op hoofdlijnen wel een beeld van wat werkt en wat niet werkt. Maar er is geen sjabloon. Elke gemeente is weer anders en een nieuw fonds moet goed passen bij de omstandigheden van die gemeente op dat moment.

Ambitie

De bestedingen vanuit een OZB-fonds zijn geheel vrij. Geen wettelijke voorschriften, geen bemoeienis vanuit de gemeente. De bestedingen zijn daarmee een logisch resultaat van de ambities en doelstellingen die de ondernemers en organisaties met elkaar bepalen.

Qua omvang leert de ervaring dat een fonds wel een vorm van 'enige omvang' moet hebben, wil het waarde toevoegen ten opzichte van de situatie waarin er geen fonds is. De opbrengst van de verhoging moet voldoende substantieel zijn om ook echt iets te doen.

Er zijn fondsen die beginnen met het vaststellen van hun ambitie. Er zijn ook fondsen die beginnen bij de kostenkant. In de praktijk naderen die uitgangspunten elkaar wel.

Omvang

Voorzieningen en activiteiten kosten geld; de beveiligingscamera's, de sfeerverlichting, de activiteiten zoals de Sinterklaasintocht, de relaties onderwijs-arbeidsmarkt en boer-burger bijvoorbeeld. Niet alles kan en niet alles hoeft tegelijkertijd, maar het fonds moet voldoende omvangrijk zijn. Allereerst worden de 'acute noden en behoeftes' gerealiseerd en daarna(ast) moet het fonds ontwikkeling en ondernemerschap aanmoedigen.

Tegelijkertijd moet de verhoging niet onevenredige pijn doen. Er is een bandbreedte van € 50,- bijdrage voor het fonds per € 100.000,- WOZ-waarde tot € 100,- bijdrage per € 100.000,- WOZ-waarde. Daarbij zien we dat in (Rand)stedelijke gebieden de WOZ-waardes substantieel hoger liggen dan in landelijkere gelegen gebieden en daar de OZB-verhoging ook relatief gezien lager is dan in landelijkere gebieden. Absoluut gezien blijken de bijdragen vrij gelijkwaardig.

Op basis van landelijke ervaring is dat er jaarlijks minimaal zo'n €150.000,- in het fonds moet worden gestort, wil je de ambities die je met elkaar hebt ook echt kracht bijzetten.

Kijken we naar gelijkwaardige gemeentes zoals buurgemeente Heerde en de Drentse gemeente Westerveld, zien we daar een bijdrage van € 70,- per € 100.000,- WOZ-waarde. Een dergelijke bijdrage zal voor Olst-Wijhe resulteren in een fonds met een jaarlijkse omvang van circa € 200.000,-.

Organisatie

Fondsen vragen van zichzelf dat de besluitvorming over bestedingen in een transparantie en democratische context plaatsvinden: deelnemers moeten hun zegje kunnen doen en plannen kunnen indienen. En er moet transparantie worden betracht en tijdig rekening en verantwoording worden afgelegd.

Het fonds krijgt de rechtsvorm van een stichting. Er is elders in het land geëxperimenteerd met een coöperatieve vereniging, maar dat bleek onnodig ingewikkeld. De stichting krijgt statutair de taak om als contractpartner van de gemeente op te treden en te zorgen voor een beheer van de middelen in het fonds.

Er zijn geen 'voorschriften' voor de inrichting van een OZB-fonds: het is een regelarm gebied dat ruimte biedt voor de creativiteit van de ondernemers en organisaties. Er is echter wel één belangrijke vuistregel: er moet enige afstand zijn tussen het feitelijk beheer van de gelden en de inhoudelijke besluitvorming.

Er is daarom een transparante en democratische context nodig. In de meeste fondsen is sprake van een adviesraad of toetsingscommissie. De adviesraad wordt vaak door het bestuur gebruikt voor kennisdeling en informatie over nieuwe initiatieven. Op die plek kan goed en scherp worden gediscussieerd over bestedingen, zonder dat dit iets betekent voor het voortbestaan van het fonds. Het fonds is zodoende een soort activistische maar onafhankelijke penningmeester of bankier.

Verdeling

De meeste fondsen werken met een systeem van 'trekkingsrechten' op een centrale kas. Gebieden of sectoren kunnen een recht uitoefenen op die kas naar rato van hun inleg, minus eventuele gezamenlijke of gemeentebrede acties. Een goed voorbeeld is het grootste fonds van het land, Utrecht. Er zijn bij elkaar 70 gebieden met een 'trekkingsrecht' op het fonds. Dankzij de status van Utrecht als hoofdstad van zzp-Nederland, zijn er heel veel getalenteerde jonge mensen die graag tijd en energie steken in een gebiedsvereniging (en er een interessant netwerk mee opbouwen). In buurgemeente Heerde werkt men ook met trekkingsrechten, maar dan meer sectoraal (middenstand, bedrijventerreinen, horeca/recreatie, agrarisch, non-profit, etc).

Hiervoor wordt gekozen om de beslissingen over de besteding van het geld zo dicht mogelijk bij de ondernemers te houden. De betrokkenheid neemt toe, wanneer de resultaten van een uitgave uit het fonds zichtbaar worden in de directe omgeving.

Bovenstaand beeld is niet statisch en zaligmakend. In langer bestaande fondsen gaat het niet meer om het vestigen van het vertrouwen van de ondernemers in het fonds: dat is er wel. Er komen steeds meer signalen dat het niet meer alleen gaat om de direct in de omgeving zichtbare belangen en resultaten, maar ook om meer strategische en gebiedsoverstijgende kwesties. Die vragen een aanpak die over de grens van gebieden of kernen heen gaat.

Dat kan gaan om thema's als verduurzaming en klimaatneutraliteit, streekmarketing en 'branding', lobby bij de overheid voor betere infrastructuur, aantrekken van nieuw ondernemerschap of wat dan ook. In langer bestaande fondsen moet dan met veel moeite worden gekeken naar de mogelijkheid om iets gemeentebreed tot stand te brengen, zonder de structuur van het fonds helemaal te wijzigen. In Leiden heeft dat geleid tot een gemeentebreed aandeel van 10%, maar dat blijkt intussen veel te weinig. De

basisvoorzieningen zijn intussen wel aanwezig: promotie in de winkelgebieden, parkmanagement op de bedrijventerreinen. De behoefte van de deelnemers ontwikkelt zich naar meer complexe projecten en daar is een andere aanpak voor nodig.

In een gemeente als Sliedrecht (circa 25.000 inwoners) hebben ze hier vanaf de start al op voorgesorteerd. Sliedrecht is niet zo groot en de ervaring daar is dat je veel meer slagkracht kan ontwikkelen door in gezamenlijkheid over plannen te discussiëren en over bestedingen te besluiten. Dat betekent dat je het ene jaar voorrang geeft aan projecten van het ene gebied en een jaar later aan een ander gebied. Of dat je projecten gaat bundelen. Het is natuurlijk wijs om als bestuur bij een gemeentebreed beraad rekening te houden met de 'inleg' vanuit de gebieden, maar dit is geen wet van 'Meden en Perzen'.

	Utrecht	Sliedrecht	Heerde
Trekkingsrecht	Geografisch (64)	Centraal (1)	Sectoraal (5) en geografisch (4)
Rol bestuur	Kasbeheer + communicatie	Kasbeheer + communicatie	Kasbeheer + communicatie + inhoudelijke keuzes
Inhoudelijke keuzes	Per trekkingsgebied	Centraal platform	Ligt bij het bestuur

Start/Pilot-periode

Om de aansluiting van de werkwijze van het fonds op de lokale economie te waarborgen, verplicht elk fonds zich tot een periodieke evaluatie. Een fonds is immers geen doel op zich, maar is een instrument dat dienstbaar moet zijn aan de gezamenlijke ambities van de ondernemers en organisaties. Om de zoveel tijd mag de vraag aan de orde komen of dat nog in voldoende mate het geval is. Een goed georganiseerde 'uitvraag' onder de gebruikers van het fonds en een vergelijking met goede praktijkvoorbeelden van elders moeten dan zicht geven op het vervolg.

In de landelijke praktijk wordt een startperiode van ten minste drie volledige jaren aangehouden, gevolgd door een eerste evaluatie in het vierde jaar. De ervaring is dat met die drie jaar het fonds voldoende tijd heeft gekregen om zichzelf te bewijzen. De organisatie staat, de bestedingen zijn losgekomen, nieuwe partijen zijn in positie gekomen en daar waar ondernemers en organisaties nog niet waren georganiseerd hebben ze dat kunnen doen. Gebruikelijk is dat het fondsbestuur zelf een evaluatie initieert en daar al dan niet een extern bureau voor aan het werk zet. De gemeente wordt uitgenodigd bijkomende vragen te stellen. Uitgaande van die landelijke norm zal het nieuwe fondsbestuur dus in het vierde jaar van zijn bestaan een evaluatie initiëren. We sluiten hiermee de algemene verkenning van het fenomeen gemeentebreed OZB-fonds af. We gaan nu kijken naar de manier waarop een dergelijke constructie bij Olst-Wijhe past. Ook lichten we toe op welke manier we hiertoe zijn gekomen.

Hoofdstuk 3: Werken aan breed draagvlak

Voordat we ingaan op de uitwerking voor Olst-Wijhe, maken we in dit hoofdstuk inzichtelijk hoe we aan draagvlak hebben gewerkt.

3.1 Wat is draagvlak?

De verhoging van de OZB is formeel een zaak van de gemeenteraad. Het vertrouwen van de raad zal allereerst gebaseerd zijn op de kwaliteit van het voorstel. De raad moet de mogelijke komst van een fonds een goed plan vinden. Het is daarnaast een kwestie van draagvlak. De initiatiefgroep gaat ervanuit dat de raad van de initiatiefnemers vraagt met een voorstel te komen dat vertrouwen geeft. Een voorstel dat op voldoende draagvlak onder ondernemers en organisaties kan rekenen. De gemeente faciliteert en volgt dan de voorkeur zoals die zich in onze gemeente heeft ontwikkeld.

Het moet duidelijk zijn dat er in onze gemeente veel ondernemers en andere maatschappelijk partners zijn die zo'n fonds wensen en er kansen in zien. Voorafgaand aan de besluitvorming moet de raad het vertrouwen hebben dat een grote groep dit een goed idee vindt en hier bereid is voor te betalen.

In overleg met de initiatiefgroep, de gemeente en de ervaringen uit gemeenten waar al een dergelijk fonds is, stellen we dat voldoende draagvlak voor het Leefbaarheidsfonds betekent dat:

1. Er steun moet zijn onder de reeds georganiseerde ondernemers, via de Ondernemerskring Olst-Wijhe, Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst
2. Er steun moet zijn bij de volgende 'sectoren': ondernemers, agrariërs, (sport)verenigingen, zorg-, onderwijs-, natuur- en cultuurorganisaties.
3. Er steun moet zijn bij de grote werkgevers en instellingen.
4. Er voldoende publicitaire uitingen moeten zijn gedaan om ook de niet-georganiseerden erbij te betrekken (via bijeenkomsten en informatieverstrekking)

Deze vier sporen leiden niet tot een geharnast ja of nee, maar tot een genuanceerd beeld. Er zullen altijd ondernemers of instanties zijn die een Leefbaarheidsfonds geen goed idee zullen vinden. Omgekeerd zullen er voorhoedespelers zijn met al uitgewerkte ideeën over hoe een fonds moet gaan werken. Door draagvlak op te vatten als de uitkomst van een uitvoerig en breed gevoerd gesprek in onze gemeente, waarbij alle partijen de mogelijkheid hebben om zich in dat gesprek te mengen, worden de nuances zichtbaar en komen voorwaarden en prioriteiten in beeld.

3.2 Doorlopen stappen

Sinds het voorjaar van 2024 hebben we zodoende navolgende stappen doorlopen.

Werken aan draagvlak

In samenspraak met de ondernemersverenigingen en de gemeente zijn in het voorjaar van 2024 meer dan 45 personen benaderd. Deze groep bestaat uit ondernemers en vertegenwoordigers van de onderwijs-, sport-, cultuur-, welzijn-, natuur-, landbouw-, landgoederen- en vastgoedsector.

Deze totale groep heeft ook stelselmatig alle verslagen en achterliggende stukken van de bijeenkomsten ontvangen en worden gedurende het gehele traject allemaal integraal geïnformeerd. Daarnaast hebben de Ondernemerskring, Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst hun achterbannen constant actief geïnformeerd over de voortgang en is er in november 2024 een [artikel](#) geplaatst in de Reklamix (pagina 5), met daarin de oproep om mee te denken.

Mei 2024

In mei 2024 hebben we een eerste verkenning gedaan, op basis van twee startbijeenkomsten. De **deelnemers** van deze en alle andere bijeenkomsten hebben we (geanonimiseerd) bijgehouden en weergegeven in [bijlage 1](#).

Tijdens de twee startbijeenkomsten is de groep overtuigd geraakt van de toegevoegde waarde van een Leefbaarheidsfonds. We hebben als ambitie gesteld het fonds per januari 2026 in werking te laten treden. Op basis van deze twee bijeenkomsten hebben we met de deelnemers een Speerpuntgroep en een Klankbordgroep ingericht.

De Speerpuntgroep heeft in twee bijeenkomsten de organisatie, omvang en verdeling van het fonds op hoofdlijnen uitgewerkt. De Klankbordgroep heeft vervolgens 'gespiegeld' of ook een bredere groep zich kan scharen achter de uitwerking van de Speerpuntgroep.

Juli 2024

Op 3 en 17 juli is de Speerpuntgroep bijeen gekomen. Voor deze fase merken we breed vertrouwen in de Speerpuntgroep. De huidige uitwerking ervaart de groep als voldoende concreet en de invulling van het collectieve model zoals dat er nu ligt voelt goed. Ook na de bijeenkomst hebben diverse deelnemers nog eens benadrukt dat er een krachtig verhaal ligt. We hebben dit verhaal als zodanig voorgelegd aan de Klankbordgroep in september.

September 2024

De klankbordgroep heeft op basis van de uitwerking van de Speerpuntgroep een GO gegeven om de initiatieffase af te ronden en uiteindelijk in gesprek te gaan met de gemeenteraad.

Ook heeft de Ondernemerskring in september een gesprek met de gemeenteraad over het Leefbaarheidsfonds geïnitieerd. Tijdens deze avond zijn de deelnemers geïnformeerd over het initiatief en is op constructieve, open wijze gesproken over het beoogde Leefbaarheidsfonds.

Oktober 2024

Zowel de Ondernemerskring als Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst hebben tijdens hun leden tijdens de Algemene Ledenvergaderingen geïnformeerd over de voortgang. Op basis hiervan hebben de besturen een GO gegeven voor het afronden van de initiatieffase en het gesprek met de gemeenteraad.

November 2024

In de maand november hebben we gesprekken gevoerd met de twee groepen over de onderwerpen die een nadere verdieping vroegen, alvorens het gesprek met de gemeenteraad te voeren. Het gaat om de ondernemers uit de centrumgebieden van Olst en Wijhe en de sector 'Natuur & Landbouw'.

Centrumondernemers Olst & Wijhe

De ondernemers uit de centrumgebieden Olst en Wijhe staan positief tegenover het opzetten van het Leefbaarheidsfonds. De ondernemers vinden het wel belangrijk dat de positieve dingen in de centrumgebieden, zoals de grote mate van betrokkenheid van ondernemers en het mooie aanbod aan activiteiten, niet verloren gaan. In november hebben we dit specifieke aandachtspunt nader met de besturen van Gastvrij Wijhe en Natuurlijk Olst uitgewerkt. Deze gesprekken gingen niet alleen over het nieuw op te richten Leefbaarheidsfonds, maar ook over de bestaande reclamebelasting die deze groep nu al bijdraagt. Hoe verhouden deze twee zich in de toekomst tot elkaar en hoe kunnen we naar het toekomstbestendig financieren, activiteiten organiseren en binden van de ondernemers in de centrumgebieden?

Sector 'Natuur & Landbouw'

Voor wat betreft de agrarische sector en natuur- en landgoederen leefden bij betrokkenen uit deze sectoren in de Speerpunt- en Klankbordgroep vragen. Deze betroffen met name of de WOZ een goede verdeelsleutel is om 'naar draagkracht' bij te dragen. Het verdienvermogen van de agrarische sector t.o.v. van de WOZ-waarde is relatief laag ten opzichte van andere sectoren. Dit terwijl de WOZ-waarden relatief hoog en de landbouw dus relatief veel zal bijdragen aan een leefbaarheidsfonds. Daarnaast leefde een zorg dat bestedingen met name gericht zouden zijn op de kernen.

Specifiek voor de landbouwsector hebben we in twee bijeenkomsten in november 2024 onderzocht hoe het fonds ook voor hun kan werken. In het voorjaar van 2024 zijn ook al enkele gesprekken gevoerd met een aantal agrarische ondernemers en LTO. Uitkomst is dat de agrarische sector de komst van een leefbaarheidsfonds ziet als meerwaarde voor de samenleving, maar minder voor de eigen sector. Dit is te ondervangen als de bestedingen vanuit het fonds in het landelijk gebied en de maatschappelijke uitdagingen waar de agrarische sector voor staat (b.v. boer-burgerverbinding, meer ruimte voor biodiversiteit) op een goede manier vorm krijgt. Dit laatste geldt overigens ook voor natuursector en landgoederen.

Hoofdstuk 4: Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe

Dit hoofdstuk bevat het voorstel voor het Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe. We richten ons daarbij eerst op de hoofdlijnen van het fonds en vervolgens op belangrijke zaken in de nadere uitwerking. Zowel de Speerpunt- als de Klankbordgroep staan achter deze uitwerking. De nadere uitwerking van een aantal onderwerpen is allemaal het resultaat dat we uit de gesprekken hebben opgehaald.

4.1 Ambitie

De ambitie van het leefbaarheidsfonds is een **sterk, breed gedragen** en **professioneel** samenwerkingsverband, met als doel de **leefbaarheid** in Olst-Wijhe te versterken. Ondernemers, maatschappelijk partners en de gemeente participeren en werken **samen op basis van gelijkwaardigheid**.

De kernwoorden die we met de groep nader uitgewerkt deze ambitie met de groep nader uitwerkt lichten we hierbij nader toe:

- ✓ **sterk, breed gedragen**
  - bekend, geliefd en actief in de hele samenleving
  - veur, deur en met mekaar
  - bekende activiteiten gaan door en er komen nieuwe activiteiten bij
- ✓ **professioneel**
  - heldere (beslissing)structuur
  - daadkracht
  - ondersteuning
  - ambitieus
- ✓ **leefbaarheid**
  - je wil hier graag wonen, werken en leven
  - economie als middel voor leefbaarheid
  - er is hier veel te doen
- ✓ **samen op basis van gelijkwaardigheid**
  - kernen en sectoren werken samen, ze beconcurreren elkaar niet
  - ondernemers, maatschappelijk partners en gemeente delen dezelfde ambities

Een belangrijk uitgangspunt is dat het fonds ervoor moet zorgen dat bekende activiteiten blijven doorgaan. Denk aan de sfeerverlichting en bloembakken in Olst/ Wijhe of aan Sinterklaas- en Koningsdagvieringen. Daarnaast zullen er dankzij het fonds nieuwe activiteiten en projecten bijkomen. Met andere woorden: **het totale activiteitsniveau en de kwaliteit van de leefomgeving zal stijgen**.

Daarnaast biedt het fonds ook de middelen om een professionaliseringslag te maken en professionele kracht aan de gemeenschap te binden. Het binden van een professionele kracht biedt een grotere daad- en slagkracht voor alle betrokkenen. Daarnaast opent het ook wegen voor cofinanciering. Vanuit verschillende sectoren horen we al dat het niet ongebruikelijk is dat de impact van het Leefbaarheidsfonds op die manier 'verdubbeld' tot 'vertwaalfvoudigd' wordt. Denk hierbij aan cofinanciering via gemeentelijke, provinciale, nationale en Europese projecten en mogelijkheden om met het Leefbaarheidsfonds ook andere fondsen aan te boren.

In de volgende fase adviseert de Klankbordgroep om de missie en visie van het fonds nader uit te werken en te onderzoeken hoe de professionaliseringslag zo goed mogelijk kan worden gemaakt.

4.2 Omvang

De groep steunt de omvang van circa € 200.000 op jaarbasis.

Hierbij zal het OZB-tarief voor niet woningen worden verhoogd met € 70,- per € 100.000 woz-waarde per jaar. Hiervan komt de helft (€ 35,-) voor de eigenaar en de helft (€ 35,-) voor de gebruiker.

Bijgevoegde tabel geeft een gevoel bij deze jaarlijkse bijdrage.

WOZ-waarde	Eigenaar € 35,- per € 100.000	Gebruiker € 35,- per € 100.000	Eigenaar + Gebruiker
€ 100.000	€ 35	€ 35	€ 70
€ 500.000	€ 175	€ 175	€ 350
€ 1.000.000	€ 350	€ 350	€ 700

4.3 Organisatie & Verdeling

Voor de organisatie & verdeling van het Leefbaarheidsfonds kiezen we voor het 'Sliedrecht' model. Gezien de geringe omvang van de gemeente enerzijds en de integrale, brede blik op leefbaarheid anderzijds gaat de groep voor een organisatie & verdelingsmodel waarin de collectiviteit en gezamenlijkheid sterk naar voren komt en er zo weinig mogelijk schotten tussen de sectoren worden ingebouwd.

Dit model stimuleert dat de verschillende sectoren op een gelijkwaardige manier aan tafel zitten om ook mét elkaar Olst-Wijhe naar een hoger plan te trekken. We zijn er van overtuigd dat er veel meer slagkracht ontstaat door in gezamenlijkheid over plannen te discussiëren en over bestedingen te besluiten.

Bestuur

Dit betekent dat de Stichting Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe op tactisch/ strategische wijze wordt bestuurd door onafhankelijke bestuursleden. Zij zien toe op een goede governance van het fonds en zijn eindverantwoordelijk.

Platform

Los van het bestuur organiseren we een centraal Platform. Dit Platform bestaat uit een evenwichtige vertegenwoordiging van sectoren en kernen. Het Platform toetst op de kwaliteit van de projecten en adviseert het bestuur hoe projecten wel of niet worden ondersteund door het fonds. Het is natuurlijk wijs bestuur om in het Platform rekening te houden met de 'inleg' vanuit de verschillende sectoren, maar dit is geen wet van 'Meden en Perzen'.

Professionele kracht

De aan te stellen professionele kracht biedt daad- en slagkracht aan bestuur en Platform. De belangrijkste kwaliteit die degene die deze rol bezit is het kunnen 'makelen en schakelen' tussen de ondernemers en organisaties in Olst-Wijhe en tegelijkertijd dankzij slimme contacten in de regio weet waar we 'de mosterd kunnen halen'.

Navolgend schema / organogram geeft organisatie van het fonds weer.

Spelregels

De spelregels waarop het Platform zal gaan toetsen of het in aanmerking komt voor een bijdrage uit het Leefbaarheidsfonds worden in de volgende fase nader bepaald door de op te richten Stichting Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe.

Daarbij zien we in den lande dat de spelregels altijd voortborduren op de ambities en doelstellingen die het fonds heeft. Navolgende afbeeldingen geven, puur om een beeld te geven, de spelregels weer van de fondsen van Utrecht, Heerde en Sliedrecht.

4.3 Positie Centrumondernemers

De ondernemers uit de centrumgebieden Olst en Wijhe staan positief tegenover het opzetten van het Leefbaarheidsfonds. De ondernemers vinden het wel belangrijk dat de positieve dingen in de centrumgebieden, zoals de grote mate van betrokkenheid van ondernemers en het mooie aanbod aan activiteiten, niet verloren gaan. In deze paragraaf behandelen we deze belangrijke uitgangspunten. We werken dit nader uit in de volgende fase. Bij de definitieve vorm van het Leefbaarheidsfonds toetsen we in hoeverre deze uitgangspunten zijn gerealiseerd.

Bestaansrecht Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe via reclamebelasting

De ondernemersverenigingen Natuurlijk Olst en Gastvrij Wijhe zijn drijvende krachten achter de activiteiten en de verbondenheid in de centrumgebieden. Beide ondernemersverenigingen worden momenteel gefinancierd via de reclamebelasting.

In de centrumgebieden zijn, binnen een afgebakend gebied, alle ondernemers die reclame-uitingen voeren verplicht reclamebelasting te betalen (zie ook paragraaf 2.3). De reclamebelasting wordt geïnd door de gemeente en integraal (minus de perceptiekosten) beschikbaar gesteld aan de verenigingen.

Verschillende systematiek in Olst en Wijhe

Olst en Wijhe hanteren echter een andere systematiek bij het bepalen van hoogte van de Reclamebelasting. Dit is historisch zo gegroeid en in bijgevoegd kader beknopt beschreven. Ongeveer de helft van de ondernemers in Olst zit in de onder- of boven-categorie, waardoor de lastenverdeling in Olst anders is dan in Wijhe.

Verhouding tussen Reclamebelasting en Leefbaarheidsfonds

Gezien de hoogte van de beoogde OZB-verhoging voor het Leefbaarheidsfonds, zullen praktisch alle ondernemers in de centrumgebieden substantieel minder gaan betalen aan het Leefbaarheidsfonds dan dat zij gewend waren om aan Reclamebelasting te betalen.

De afdracht aan het Leefbaarheidsfonds komt echter niet bij de verenigingen terecht, maar bij de stichting van het Leefbaarheidsfonds. Een gevolg hiervan is dat beide ondernemersverenigingen niet autonoom meer kunnen functioneren als de reclamebelasting komt te vervallen. Met name in Wijhe hechten de ondernemers veel waarde aan de eigen autonomie.

Systematiek Natuurlijk Olst

De reclamebelasting in Olst centrum bedraagt per object:

- ✓ bij een WOZ-waarde tot en met € 100.000: € 372,36 per jaar;
- ✓ bij een WOZ waarde vanaf € 100.001 tot en met € 500.000: € 531,96 per jaar;
- ✓ bij een WOZ waarde vanaf € 500.001: € 691,80 per jaar.

Systematiek gastvrij Wijhe

De reclamebelasting in Wijhe centrum bedraagt een vast bedrag van € 530,52 per object per jaar.

Voorstel: Uniforme, verlaagde reclamebelasting

Gezien deze factoren stellen we voor de reclamebelasting verlaagd in stand te houden en een uniforme systematiek voor beide gebieden te introduceren.

Op basis van de eerste verkenningen stellen de verenigingen voor om te kiezen voor een gemiddeld bedrag reclamebelasting van circa € 200,- tot € 250,- per object per jaar.

Op deze manier sluiten we voor de ondernemers in de centrumgebieden qua lasten zoveel mogelijk aan op de huidige situatie.

Met deze oplossing kunnen de verenigingen autonoom blijven functioneren en op die manier de betrokkenheid van ondernemers en het activiteitenaanbod ten minste op peil houden.

Daarbij kunnen de verenigingen via de reclamebelasting de meer 'ondernemersspecifieke initiatieven', zoals een zomerfair initiëren. Het Leefbaarheidsfonds kan vervolgens als stimulans fungeren voor 'ondernemersoverstijgende initiatieven', zoals sfeerverlichting en een sinterklaasintocht.

4.4 Positie Landbouw & Natuur

De agrarische sector ziet qua algemeen belang de komst van een dergelijk fonds als een toegevoegde waarde. Echter, aanwezige boeren zijn ook voorzichtig, want de sector heeft het lastig en het fonds is toch een lastenverzwaring. Daar komt bij dat er op het eerste gezicht weinig concrete ideeën voor projecten lijken te zijn. De angst heerst dat het geld uit het fonds straks 'allemaal naar de kernen gaat'.

In de gesprekken met de sector komen we op verschillende aanbevelingen uit die we meenemen naar de volgende fase. In deze paragraaf behandelen we deze belangrijke aanbevelingen. We werken dit nader uit in de volgende fase. Bij de definitieve vorm van het Leefbaarheidsfonds toetsen we in hoeverre deze uitgangspunten zijn gerealiseerd.

Goede vertegenwoordiging in het Platform

Het is essentieel dat de sector goed vertegenwoordigd wordt in het Platform. Op die manier kan het belang en de bijdrage van de sector in samenhang met de rest worden gezien en ook in verhouding tot elkaar worden geïnvesteerd. Er zijn teveel van dergelijke fondsen in Nederland waar de agrarische sector wel bijdraagt aan het fonds, maar het fonds onvoldoende bijdraagt aan de sector. Dit willen we geborgd zien door een goede vertegenwoordiging in het platform en de zuivere governance die hierbij hoort.

Oprichten Boerenraad

Daarbij opteren we voor het oprichten van een 'Boerenraad'. Deze kan als klankbord en sparringpartner fungeren voor de agrarische vertegenwoordiger(s) in het Platform.

Uitwerken kansrijke projecten voor een vliegende start

De sector 'Landbouw & Natuur' is anders georganiseerd. Collectieve projecten zijn er zeker te bedenken, maar de ontwikkeling verdient nog wat meer aandacht. Daarom wensen we in het komende jaar mogelijke projectkansen alvast nader te onderzoeken, zodat het fonds ook voor de sector 'Landbouw & Natuur' goed van start kan.

Sluit aan bij gedragen, bestaande initiatieven

In het verlengde van bovenstaande, is er het idee om vanuit het Leefbaarheidsfonds aan te sluiten bij bestaande initiatieven en die verder te ondersteunen. Zo doet Salland Boert en Eet bewust hele zinvolle projecten op het gebied van de boer-burger verbinding. Wanneer bijvoorbeeld via het Leefbaarheidsfonds voor de gehele gemeente budget aan Salland Boert en Eet bewust kan worden toegevoegd, wordt er integraal bijgedragen aan de verbinding tussen de sector en de samenleving, zodat dat er niet weer allerlei 'nieuwe dingen' worden opgetuigd.

Vrijwillige retributieregeling

In tal van gemeenten is een private regeling opgesteld tussen het fonds en de agrariërs. De agrariërs kunnen door zelfmelding een bijdrage aan het fonds terugkrijgen. Wij denken dat door deze optie aan de individuele agrariër te bieden het draagvlak bij de sector groter zal zijn. Hoe zichtbaarder en beter het fonds voor de sector resultaten boekt, hoe minder gebruik hiervan zal worden gemaakt (dit blijkt onder andere uit de ervaringen van het ondernemersfonds van gemeente Westerveld). Er is gesproken om individuele agrariërs de mogelijkheid te geven bijvoorbeeld 75% van de bijdrage terug te kunnen krijgen.

Toelichting retributieregeling

De grondslag voor het Leefbaarheidsfonds is de integrale verhoging van de OZB niet-woningen. Via dit belastingrecht (publiekrechtelijk) zijn geen uitzonderingen mogelijk. De retributieregeling is zodoende een privaatrechtelijke regeling tussen het fonds en de agrariërs. Dit is een besluit van het fonds en kan ook alleen door het fonds worden ingesteld.

4.5 Positie zzp'ers

Zzp'ers of andere micro-ondernemingen (parttime ondernemers) zijn in opmars. Ze geven de economie veel flexibiliteit. Bovendien zorgen sommige zzp'ers voor veel sociale reuring: ze zoeken contact, verrichten veel vrijwilligerswerk en manifesteren zich op allerlei plekken.

Er zijn twee typen zzp'ers. De zzp'ers die wel een aanslag voor de OZB niet-woningen ontvangen en zzp'ers die dat niet krijgen.

De zzp'ers die wel een aanslag krijgen doen automatisch mee met het fonds. De groep zzp'ers die geen aanslag ontvangen kunnen 'vriend van' het fonds worden. Daarmee laat je deze groep individueel op vrijwillige basis aansluiten.

In de volgende fase werken we deze vrijwillige binding en bijdrage aan het fonds verder uit. Bij de definitieve vorm van het Leefbaarheidsfonds toetsen we in hoeverre deze uitgangspunten zijn gerealiseerd.

4.6 Rol gemeente

Vanaf de start van dit traject merken we een constructieve houding van de gemeente. Tegelijkertijd is het een initiatief van de Ondernemerskring Olst-Wijhe en is er met het schrijven van deze rapportage geen college-, laat staan een raadsbesluit genomen.

De rol van gemeente in relatie tot het Leefbaarheidsfonds kent een publiekrechtelijke en een privaatrechtelijke kant. Dit maakt dat de gemeente zowel besluit over de komst van het Leefbaarheidsfonds, als over de drie principes die we in het kader nogmaals beknopt toelichten (zie ook paragraaf 2.5).

- ✓ **Non-interventie principe**
Dit houdt kort gezegd in dat de gemeente zich niet bemoeit met de bestedingen van het fonds
- ✓ **Non-substitutie principe**
Dit houdt in dat de gemeente geen overheidstaken 'teruggeeft' aan het fonds.
- ✓ **Solidariteitsprincipe**
Doet de gemeente mee met haar eigen OZB-rekening? Dit aandeel is nu nog onduidelijk, maar is vaak 3-8% per jaar.

Wij gaan ervanuit dat de gemeente de formule van het fonds als een zaak 'voor en door ondernemers' goed kent en er ook alle steun aan verleent.

Daarom is vrees voor een verwarring van de publiekrechtelijke en de privaatrechtelijke rol van de gemeente voor ons niet aan de orde. Wij nodigen de gemeente dan ook uit om te besluiten gewoon mee te doen. Misverstanden over de rol van de gemeente kunnen worden uitgesloten door aan de voorkant goede organisatie- en governance afspraken te maken.

Wij denken dat met name paragraaf 5.3 schetst hoe wij een goede, professionele organisatiestructuur zien en daarbij alle belangen en sectoren gelijkwaardig in het Platform uitnodigen.

Hoofdstuk 5: Besluitvorming & Vervolgstappen

De plannen kunnen niet veel gedetailleerder worden gemaakt dan ze nu zijn opgeschreven. Je kunt, om een voorbeeld te noemen, pas goed naar bestuursleden gaan zoeken, wanneer duidelijk is dat het fonds er inderdaad gaat komen. Daarom is nu eerst de raad aan zet.

5.1 Wat vragen we aan de gemeenteraad?

We hebben twee soorten vragen aan de gemeente: politieke vragen en formele vragen. De politieke vragen komen in het politieke gesprek aan de orde, de formele vragen moeten uiteindelijk in de besluitvorming terecht komen.

Politieke vragen

Het Leefbaarheidsfonds is niet alleen een financieel fonds van de ondernemers en organisaties in Olst-Wijhe, maar ook een nieuw maatschappelijk platform. Wij vragen aan de gemeenteraad om het Leefbaarheidsfonds te introduceren als nieuw middel in participatie, zelfbestuur en het nemen van gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de leefbaarheid en vitaliteit van onze gemeente.

Wij vragen ook instemming met de uitgangspunten van 'non-interventie', 'non-substitutie' en 'solidariteit'. Het fonds wordt gevoed met privaat geld via een publieke route, maar voor het welslagen van het fonds is politieke afstand en vertrouwen van groot belang. De ondernemers en organisaties moeten zelf hun instrument kunnen opbouwen en beheren. Daarbij zal de gemeente een gelijkwaardige en belangrijke samenwerkings- en sparringpartner zijn. Deze gelijkwaardigheid is net zo belangrijk voor het fonds als de financiële positie.

Formele vragen

- ✓ We verzoeken college en raad om de geprognosticeerde OZB-opbrengst voor de categorie niet-woningen voor 2026 te verhogen met € 70,- per € 100.000,- WOZ-waarde, in het tarievenbesluit voor 2026.
- ✓ We verzoeken deze meeropbrengst in 2026 te herberekenen tot een percentage van de totale opbrengst en dat percentage voor de jaren 2027 en verder vast te leggen, zodat de voeding van het fonds automatisch geïndexeerd is.
- ✓ We verzoeken college en raad in te stemmen met de oprichting van de Stichting Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe en deze stichting als contractpartner te beschouwen.
- ✓ We verzoeken akkoord te gaan met het regelen van de verhoudingen tussen gemeente en fonds in een convenant
- ✓ We verzoeken akkoord te gaan met een pilotperiode van vier jaar, waarna aan de hand van een door het fonds zelf te initiëren evaluatie besloten wordt over de verdere toekomst.

Aansluitend op bovenstaande punten

- ✓ We verzoeken college en raad om de reclamebelasting voor de systematiek voor de reclamebelasting in centrum Olst en centrum Wijhe te actualiseren met het instellen van een gemiddeld gemeentelijk tarief van € 200,- tot € 250,- per object per jaar.

5.2 Vervolgstappen

Na het politieke gesprek in de gemeenteraad in maart 2025 zien wij op hoofdlijnen navolgende vervolgstappen.

Positieve besluitvorming

Uitgaande van een positief besluit zien wij navolgende vervolgstappen voor ons:

Uitwerken inhoud (april – juli)

Voor de zomervakantie willen we nader vorm en inhoud geven aan zowel de inhoud als de governance. Beide sporen zullen soms parallel en soms volgorde met elkaar oplopen:

- ✓ Uitwerken governance:
  - Opstellen profielschetsen en werven bestuurders
  - Oprichten Stichting Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe
  - Bepalen samenstelling van het Platform en werven leden

- ✓ Uitwerken inhoud
  - Opstellen statuten van de stichting
  - Opstellen overeenkomst/ convenant tussen gemeente en stichting
  - Opstellen spelregels voor het toekennen van de stichting

- ✓ Centrumondernemers
  - Uitwerken behouden betrokkenheid van ondernemers
  - Uitwerken behouden activiteiten aanbod
  - Uitwerken uniforme, verlaagde reclamebelasting

- ✓ Sector 'Landouw & Natuur'
  - Oprichten 'Boerenraad'
  - Uitwerken kansrijke projecten voor een vliegende start
  - Uitwerken vrijwillige retributieregeling (privaatrechtelijk instrument)

- ✓ Zzp'ers
  - Uitwerken vrijwillige binding en bijdrage

Financiën

Tot nu toe is de dekking van het onderzoek en de totstandkoming van het Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe geborgd via het in 2022 afgesloten Centrumarrangement met de provincie Overijssel. Hier kan ook nog een deel van de vervolgstappen mee worden gefinancierd.

Indien de gemeenteraad positief besluit over de komst van een Leefbaarheidsfonds hebben we aanvullende dekking nodig om ook de laatste fase tot aan de start van het Leefbaarheidsfonds te kunnen bekostigen. Momenteel zijn we in gesprek met VNO-NCW en de provincie Overijssel voor aanvullende dekking.

Hiermee streven we er naar geen financiële gemeentelijke investeringen nodig te hebben tot aan de start van het Leefbaarheidsfonds per 1 januari 2026.

Negatieve besluitvorming

In het geval dat de gemeenteraad negatief besluit over de komst van het Leefbaarheidsfonds Olst-Wijhe eindigt het initiatief en het onderzoek vanuit de Ondernemerskring Olst-Wijhe.

Contactinformatie

Voor vragen of meer informatie kunt u contact opnemen met:

Peter Traas - initiatiefnemer namens de Ondernemerskring Olst-Wijhe - 06 365 597 30

Jan van't Land - ambassadeur – 06 150 085 19

Arie Oeseburg - ambassadeur – 06 508 647 14

Bart Ellenbroek – adviseur – 06 288 48 175

Bijlage 1 – 🧑🏫 🧑🏫 deelnemers van de georganiseerde bijeenkomsten

🕒 1^e Startbijeenkomst 14 mei 2024

🏠 Sportkantine Wijhe '92

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Roelof Speckman

Sector

Sport/ Industrie
Ondernemer
Detailhandel
Ondernemer
SallandWonen
Citymarketing / Welzijn/ Cultuur
Welzijn/ Sport/ Cultuur
Landbouw & Natuur
Ondernemer (zzp) en vrijwilliger
Leegstadscommissie Wijhe
Ondernemer
Sport
Voorzitter ondernemersfonds Heerde

Peter Traas
Jan van't Land
Arie Oeseburg
Susan Bastiaans
Bart Ellenbroek

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Ambassadeur
Ambassadeur
Gemeente Olst-Wijhe
Adviseur

🕒 2^e Startbijeenkomst 21 mei 2024

🏠 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van

Sector

Gastvrij Wijhe
Onderwijs
Ondernemer (zzp) en vrijwilliger
SallandWonen
Ut Huus, Welzijn, Cultuur, Sport
Ondernemer
Ondernemer
Stichting IJssellandschap, Landbouw & Natuur
Sport, vastgoed, ondernemer
Onderwijs - Cappelenborg
Plaatselijk Belang Olst
Onderwijs – Mijn Plein
Ondernemer

Peter Traas
Jan van't Land
Arie Oeseburg
Susan Bastiaans
Bart Ellenbroek

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Ambassadeur
Ambassadeur
Gemeente Olst-Wijhe
Adviseur

1 1^e Speerpuntgroep – 3 juli 2024

 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van

Peter Traas
Susan Bastiaans
Arie Oeseburg
Bart Ellenbroek

Afwezig met kennisgeving

Vertegenwoordiger van
Jan van't Land

Sector

Ervaringsdeskundige, citymarketing
Sport
Ondernemer en vrijwilliger
Gastvrij Wijhe
Gastvrij Wijhe
Gastvrij Wijhe
Ondernemer
Ondernemer
Landbouw & Natuur
Onderwijs
Welzijn, Cultuur, Sport

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Gemeente Olst-Wijhe
Ambassadeur
Adviseur

Stichting IJssellandschap, Landbouw & Natuur
Ambassadeur

1 2^e Speerpuntgroep – 17 juli 2024

 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van

Peter Traas
Susan Bastiaans
Arie Oeseburg
Bart Ellenbroek

Afwezig met kennisgeving

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Jan van't Land

Sector

Ervaringsdeskundige, citymarketing
Sport
Ondernemer (zzp) en vrijwilliger
Gastvrij Wijhe
Gastvrij Wijhe
Ondernemer
Ondernemer
Onderwijs
Welzijn, Cultuur, Sport
Landbouw & Natuur

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Gemeente Olst-Wijhe
Ambassadeur
Adviseur

Stichting IJssellandschap, Landbouw & Natuur
Gastvrij Wijhe
Welzijn, Cultuur, Sport
Landbouw & Natuur
Ambassadeur

1 1^e Klankbordgroep – 10 september 2024

 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van

Peter Traas
Susan Bastiaans
Arie Oeseburg
Jan van't Land
Bart Ellenbroek

Naam (geanonimiseerd)

Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van
Vertegenwoordiger van

Sector

Sport
Gastvrij Wijhe
Stichting IJssellandschap, Landbouw & Natuur
Landbouw & Natuur
Cultuur
Plaatselijk Belang Olst
Sport
Welzijn

Initiatiefnemer namens de Ondernemerskring
Gemeente Olst-Wijhe
Ambassadeur
Ambassadeur
Adviseur

Sector

Ondernemer
Ervaringsdeskundige, citymarketing
Welzijn, Cultuur, Sport
Onderwijs
Ondernemer (zzp) en vrijwilliger
Ondernemer
Sport

1 1^e Denktank Landbouw & Natuur – 14 november 2024

 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Melkveehouder Wijhe
Melkveehouder Den Nul
Melkveehouder Wesepe
Akkerbouwer Wijhe
Landgoedeigenaar Olst
Stichting IJssellandschap
LTO Salland bestuurder (1)

Sector

Arie Oeseburg
Bart Ellenbroek

Ambassadeur
Adviseur

Afwezig met kennisneming

Melkveehouder Olst
Melkveehouder Olst

1 2^e Denktank Landbouw & Natuur – 28 november 2024

 Holstohus

Naam (geanonimiseerd)

Melkveehouder Wesepe (2)
Akkerbouwer Wijhe
Akkerbouwer Wesepe
Landgoedeigenaar Olst
Stichting IJssellandschap

Sector

Arie Oeseburg
Bart Ellenbroek

Ambassadeur
Adviseur

Afwezig met kennisneming

Melkveehouder Olst
Melkveehouder Wijhe
Melkveehouder Den Nul
LTO Salland bestuurder (2)